

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรม เสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครอบคลุม กฎหมายเกี่ยวกับเด็ก 3 ประเภท ได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของเด็ก กฎหมายอาญาที่เกี่ยวกับเด็ก และกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ซึ่งมี ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นที่ 2 การสร้างโปรแกรมการเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้โปรแกรมการเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย

ขั้นที่ 4 การประเมินผลโปรแกรมการเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย

ขั้นที่ 5 การปรับปรุงโปรแกรมการเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย

การดำเนินการวิจัยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยต่าง ๆ ดังนี้

1) เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม แนวคิดในการสอนกฎหมาย ความสำคัญของการเรียนกฎหมาย การจัดการเรียนการสอน ตามแนวคิดของกาเย่ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533)

2. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ทางด้านกฎหมาย และผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก จำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก ก)

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก และผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย ทำให้ทราบประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็ก ปัญหาการที่เด็กประพฤตินิสัยไม่สมควรแก่วัย เป็นต้น จากประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กที่รวบรวมได้นี้เป็นแนวทางนำไปสู่การกำหนดข้อกฎหมายที่เด็กควรทราบ ทั้งนี้โดยนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายประกอบด้วย จากจุดนี้จึงทำให้ได้ข้อความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่จัดสอนเสริมให้แก่เด็กในโปรแกรม ดังนี้

แผน ที่	ข้อกำหนด/ เวลา	จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหา
1	<p>กฎหมายเกี่ยวกับ สิทธิและหน้าที่ ของเด็ก</p> <p>สิทธิและหน้าที่ ของบิดามารดา และบุตร</p> <p>(3 คาบ)</p>	<p>1. นักเรียนสามารถ อธิบายเกี่ยวกับสิทธิ และหน้าที่ของบิดา มารดาที่มีต่อบุตร ตามที่กฎหมาย กำหนดไว้ได้</p>	<p>กฎหมายครอบครัวว่าด้วย เรื่องสิทธิ และหน้าที่ของบิดามารดาและบุตรได้กำ หนดสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดาที่มีต่อ บุตรไว้หลายประการ เช่น อุปการะ เลี้ยงดูบุตร ให้การศึกษาแก่บุตร ใช้ อำนาจปกครองบุตร โดยสามารถลง โทษบุตรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอน เป็นต้น</p>
2	<p>สิทธิและหน้าที่ ของบิดามารดา และบุตร</p> <p>(3 คาบ)</p>	<p>1. นักเรียนสามารถ บอกถึงสิทธิและหน้า ที่ของบุตรที่มีต่อบิดา มารดาตามที่กฎ - หมายกำหนดไว้ได้</p> <p>2. นักเรียนสามารถ บอกความสำคัญของ กฎหมายครอบครัว ที่ว่าด้วย เรื่องสิทธิ และหน้าที่ของบิดา มารดาและบุตรได้</p>	<p>กฎหมายครอบครัวว่าด้วย เรื่องสิทธิ และหน้าที่ของบิดามารดาและบุตรได้ กำหนดสิทธิและหน้าที่ของบุตรที่มีต่อ บิดามารดาไว้ เช่น บุตรมีสิทธิที่จะใช้ ชื่อสกุลของบิดามารดา มีสิทธิที่จะได้รับ มรดกจากบิดามารดา มีหน้าที่ให้ความ อุปการะ เลี้ยงดูบิดามารดา</p> <p>กฎหมายครอบครัวว่าด้วย เรื่องสิทธิ และหน้าที่ของบิดามารดาและบุตร เป็น กฎหมายที่ช่วยวางระเบียบความสัมพันธ์ ให้สมาชิกรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตน</p>

แผน ที่	ข้อกำหนด/ เวลา	จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหา
3.	<p>กฎหมายอาญาที่ เกี่ยวกับเด็ก และ เยาวชน ศาลคดี เด็กและ เยาวชน</p> <p>สาเหตุที่เด็กและ เยาวชนกระทำ ผิดกฎหมายและ การป้องกันแก้ไข (3 คาบ)</p>	<p>1. นักเรียนสามารถ วิเคราะห์สาเหตุที่ เด็กและ เยาวชน กระทำผิดกฎหมาย และเสนอแนวทาง ป้องกันแก้ไขได้</p>	<p>การที่เด็กทำผิดกฎหมายนั้นสืบเนื่องมา จากสาเหตุต่าง ๆ เช่น ความบกพร่อง ทางร่างกาย ความผิดปกติทางจิตใจ ความบกพร่องทางครอบครัว สาเหตุ จากสิ่งแวดล้อม ฐานะทางเศรษฐกิจ ความประมาท ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เป็นต้น ส่วนการป้องกันแก้ไขนั้น แก้ไข ตามสาเหตุ เช่น ถ้ากระทำผิดเพราะ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ผู้ใหญ่ควรให้ คำแนะนำตักเตือนแก่เด็ก</p>
4.	<p>ความจำเป็นใน การจัดตั้งศาลคดี เด็กและ เยาวชน (3. คาบ)</p>	<p>1. นักเรียนสามารถ บอกความจำเป็นที่ ต้องมีการจัดตั้งศาล คดี เด็กและ เยาวชน ได้</p>	<p>เนื่องจาก เด็กมีความขี้คิดน้อยกว่า ผู้ใหญ่ เด็กอาจกระทำผิดโดยรู้เท่าไม่ ถึงการณ์ การที่จะลงโทษเด็กที่กระทำ ผิด เช่นเดียวกับผู้ใหญ่จึงไม่สมควร ดังนั้นจึงต้องมีการจัดตั้งศาลคดี เด็กและ</p>

แผน ที่	ข้อกำหนด/ เวลา	จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหา
		2. นักเรียนสามารถ ของหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับการ ปฏิบัติงานของศาล คดีเด็กและเยาวชน ได้	เยาวชนขึ้น เพื่อพิจารณาคดีแก่ เด็กและ เยาวชนที่กระทำผิดโดย เฉพาะในการจัด ตั้งศาลคดี เด็กและ เยาวชนนั้นจะต้องมี การจัดตั้งสถานพินิจและคุ้มครอง เด็ก ขึ้นด้วย เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานของ ศาลคดี เด็กและ เยาวชนดำเนินไปได้ ด้วยดี
5.	<p>ความรับผิดชอบทาง อาญาของเด็ก และเยาวชน</p> <p>การกำหนดอายุ เด็กและเยาวชน ที่ต้องรับผิดชอบทาง อาญา ตาม พ.ร.บ.การจัด ตั้งศาลคดีเด็ก และเยาวชน</p> <p>(3 คาบ)</p>	1. นักเรียนสามารถ บอกเกณฑ์การกำ- หนดอายุของเด็ก และเยาวชนที่ต้อง รับผิดชอบอาญาได้	<p>ตามพระราชบัญญัติการจัดตั้งศาลคดี เด็กและเยาวชน ได้กำหนดอายุเด็ก และเยาวชนที่กระทำผิดและต้องได้รับ โทษทางอาญาไว้ดังนี้</p> <p>เด็กหมายถึงผู้ที่มีอายุ เกินกว่า 7 ปี แต่ไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ ส่วนเยาวชน หมายถึงผู้ที่มีอายุ เกินกว่า 14 ปี แต่ ไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ ส่วนเด็กที่มีอายุ ต่ำกว่า 7 ปี เมื่อกระทำผิดไม่ต้องได้รับ โทษทางอาญา</p>

แผน ที่	ข้อกำหนด/เวลา	จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหา
6.	การลงโทษของ ศาลคดีเด็กและ เยาวชน	1. นักเรียนสามารถ บอกถึงวิธีการลง โทษของศาลคดีเด็ก และเยาวชนได้ 2. นักเรียนสามารถ บอกจุดมุ่งหมายใน การลงโทษของศาล คดีเด็กและ เยาวชน ได้	วิธีการลงโทษของศาลคดีเด็กและ เยาวชนนั้นแบ่งออกเป็น 2 วิธี ดังนี้ วิธีการไม่ตัดอิสระภาพ เช่น ว่ากล่าว ตักเตือน คุมประพฤติ เขียน ปรับ วิธีการตัดอิสระภาพ ได้แก่ส่งตัวไป สถานฝึกอบรม โดยมีจุดมุ่งหมายในการลงโทษเด็ก และ เยาวชนที่กระทำผิดดังนี้ คือ เพื่อ เยียวยาแก้ไขให้เด็กกลับตัว เป็นคนดี
7.	ความผิดที่ผู้กระ ทำผิดจะต้องถูก เพิ่มโทษ เมื่อกระ ทำต่อ เด็กและ เยาวชน (3 คาบ)	1. นักเรียนสามารถ บอกเกี่ยวกับความ ผิดที่ผู้กระทำผิดจะ ต้องถูก เพิ่มโทษ เมื่อ กระทำต่อ เด็กและ เยาวชนได้ 2. นักเรียนสามารถ เสนอแนวทางป้อง กันการถูกผู้อื่นล่วง เกินทาง เพศได้	เนื่องจากเด็กเป็นผู้อ่อนต่อโลก อาจ ถูกทำร้าย ถูกล่วงเกินได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่ กฎหมายจึงให้ความคุ้มครองพิเศษโดย เพิ่มโทษแก่ความผิดที่ผู้อื่นกระทำต่อ เด็ก และเยาวชน ดังนี้ คือ ความผิดเกี่ยวกับ เพศ การทอดทิ้งเด็ก การจับเด็กเรียก ค่าไถ่ โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับการ ล่วงเกินทางเพศเด็กและเยาวชนใน ปัจจุบัน เป็นข่าวที่พบได้บ่อย ดังนั้นนัก เรียนจึงควรรู้จักระมัดระวังตัว เพื่อป้อง กันอันตรายจากภัยดังกล่าว

แผน ที่	ชื่อกฎหมาย/ เวลา	จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหา
8.	<p>กฎหมายเกี่ยว กับการคุ้มครอง สวัสดิภาพ เด็ก</p> <p>การกระทำที่เป็น ภัยต่อ เด็กตาม ประกาศคณะ ปฏิวัติฉบับที่ 249 (3 คาบ)</p>	<p>1. นักเรียนสามารถ บอก เกี่ยวกับการ กระทำที่เป็นภัยต่อ ต่อ เด็กตามที่ กฎหมายกำหนดได้ ถูกต้อง</p>	<p>เพื่อ เป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพแก่ เด็ก กฎหมายได้กำหนดข้อห้ามว่าด้วยการกระ ทำที่เป็นภัยต่อ เด็ก ได้แก่ ห้ามซื้อขายแลกเปลี่ยนเด็ก ห้ามใช้เด็กเป็นเครื่องขอทาน ห้ามขายสุรา บุหรี่ สิ่งเสพติดแก่เด็ก ห้าม ชักจูงให้เด็กดื่มสุรา สูบบุหรี่ เสพยี่สิ่ง เสพติด และยอมให้เด็กเข้าเล่นการพนัน</p>
9.	<p>การป้องกันแก้ไข จากการกระทำ ที่เป็นภัยต่อ เด็ก (3 คาบ)</p>	<p>1. นักเรียนสามารถ เสนอแนวทางป้อง กันและแก้ไขจาก การถูกระทำการที่ เป็นภัยต่อ เด็กได้</p>	<p>การที่เด็กถูกระทำการที่เป็นภัยต่อ เด็ก นั้นจะก่อให้เกิดผลเสียแก่เด็กทั้งร่างกาย จิตใจ และความประพฤติ ดังนั้นนักเรียน จึงควรรู้จักป้องกันตัวและการแก้ปัญหาเมื่อ เผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นภัยต่าง ๆ เช่น แจ้งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองทราบ ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น</p>

แผน ที่	ข้อกฎหมาย/ เวลา	จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหา
10.	กฎกระทรวงออก ตามความในประ กาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 เรื่องการประ พัตติคนไม่สมควร แก้วัย (3 คาบ)	1. นักเรียนสามารถ บอกได้ว่าการกระ ทำใด เป็นการประ พัตติคนที่ไม่สมควรแก้ วัยและไม่สมควร แก้วัยได้ 2. นักเรียนสามารถ บอกถึงผลเสียของ การประพัตติคนไม่ สมควรแก้วัยได้	นักเรียนอยู่ในวัยที่กำลังสร้างสม ความรู้ ความคิด คุณธรรม เพื่อจะได้ เป็นพลเมืองดีของประเทศ กฎหมายได้ กำหนดว่าด้วยเรื่องการประพัตติคนไม่ สมควรแก้วัย ได้แก่ การประพัตติคน เกเร เที้ยวเร่ร่อนในที่สาธารณะ มั่วสุม ก่อความเดือดร้อนแก่ชาวบ้าน ขอทาน เล่นการพนัน ดื่มสุรา สูบบุหรี่ เสพยี่สิ่ง เสพติค เป็นต้น ซึ่งการที่นักเรียนประ พัตติคนไม่สมควรแก้วัยนั้นจะก่อให้เกิดผล เสียแก่ตนเอง ครอบครัว สังคม เช่น เกิดปัญหาอาชญากรรม ถูกครูลงโทษ ถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย
11.	กฎหมายเกี่ยวกับ การคุ้มครองผู้ บริโภค หลักปฏิบัติในการ บริโภค (3 คาบ)	1. นักเรียนสามารถ บอกหลักปฏิบัติใน การบริโภคได้	หลักปฏิบัติในการบริโภคมีดังนี้ คือ ปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม ใน การคุ้มครองผู้บริโภค รัฐได้จัดตั้งหน่วย งานขึ้นเพื่อดำเนินการกับผู้เอา เปรียบผู้บริโภค เช่น สำนักงาน

แผน ที่	ข้อกำหนด/ เวลา	จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหา
		2. นักเรียนสามารถบอกถึงหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภคได้	คุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานอาหารและยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
12.	การซื้อขายผ่อนส่งและการเช่าซื้อ (3 คาบ)	1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของการซื้อขายผ่อนส่งและการเช่าซื้อได้ 2. นักเรียนสามารถบอกผลดีและผลเสียของการซื้อขายผ่อนส่งและการเช่าซื้อได้	การซื้อขายผ่อนส่งหมายถึง การซื้อขายที่ความเป็นเจ้าของตกเป็นของผู้ซื้อโดยทันทีที่ทำสัญญากัน โดยผู้ซื้อเพียงแต่ชำระเงินเป็นงวด ๆ ตามที่ตกลงกัน การเช่าซื้อหมายถึง การทำสัญญาซื้อขายโดยที่ความเป็นเจ้าของยังไม่โอนไป เป็นของผู้ซื้อจนกว่าผู้เช่าซื้อจะชำระเงินครบความเป็นเจ้าของจึงจะโอนเป็นของผู้ซื้อ ผลดีของการซื้อขายดังกล่าวคือ ผู้ซื้อจะได้ของมาใช้ก่อน ส่วนผลเสียคือ ต้องซื้อในราคาที่แพงกว่าปกติ และหากผิดสัญญาอาจถูกยึดของคืนได้

แผน ที่	ชื่อกฎหมาย/ เวลา	จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหา
13.	การขายฝาก (3 คาบ)	1. นักเรียนสามารถ บอกความหมายของ การขายฝากได้	การขายฝาก เป็นการทำสัญญาซื้อ ขายอย่างหนึ่งที่กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ตกเป็นของผู้ซื้อฝากทันที โดยมีข้อ ตกลงกันว่าผู้ขายฝากสามารถไถ่ทรัพย์สิน นั้นคืนได้ ในราคา และ เวลาที่กำหนด หากไม่ไถ่คืนภายในเวลาที่กำหนดทรัพย์สิน นั้นจะตก เป็นของผู้ซื้อฝากทันที
14.	กฎหมายเกี่ยวกับ การคุ้มครอง แรงงานเด็ก งานและเวลาทำ งานที่กฎหมาย อนุญาตให้เด็ก อายุ 13 ปี แต่ ไม่เกิน 15 ปี ทำ (3 คาบ)	1. นักเรียนสามารถ บอกข้อกำหนดของ กฎหมายแรงงานที่ เกี่ยวกับงานและระ ยะเวลาในการทำ งานที่กฎหมาย อนุญาตให้เด็กอายุ 13 ปี แต่ไม่เกิน 15 ปี ทำได้	กฎหมายได้กำหนดงานและระยะเวลา ในการทำงานสำหรับเด็กขึ้น เพื่อให้เด็ก ได้ทำงานที่เหมาะสม ไม่เป็นอันตราย งานที่กฎหมายอนุญาตให้เด็กอายุ 13 ปี แต่ไม่เกิน 15 ปี ทำ เช่น งานส่งหนังสือพิมพ์ งานเก็บ จำหน่ายดอกไม้ ผลไม้ เป็นต้น สำหรับเวลาในการทำงานของ ลูกจ้างเด็กกฎหมายกำหนดไว้วันละไม่เกิน 8 ชั่วโมง โดยเด็กอายุ 13 ปีแต่ไม่เกิน 15 ปีห้ามทำงานเวลา 22.00-6.00 น. ห้ามทำงานในวันหยุดและงานล่วงเวลา

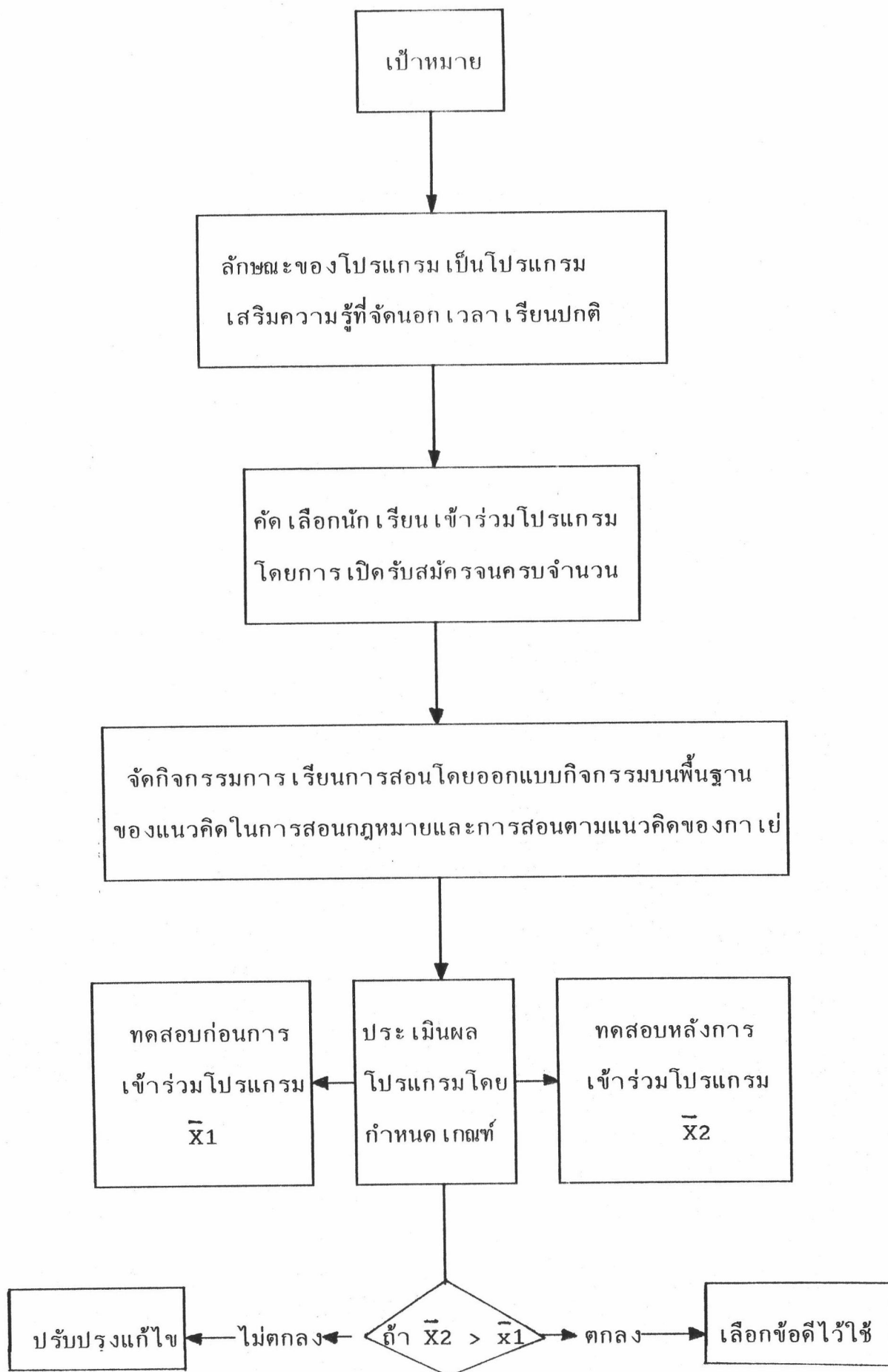
แผน ที่	ข้อกำหนด/ เวลา	จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหา
15.	งานและสถานที่ที่ กฎหมายห้ามมิให้ เด็กอายุ 13 ปี แต่ไม่เกิน 18 ปี ทำ (3 คาบ)	1. นักเรียนสามารถ บอกข้อกำหนดของ กฎหมายคุ้มครอง แรงงานเด็กเกี่ยว กับงานและสถานที่ที่ ห้ามมิให้เด็กอายุ 13 ปี แต่ไม่เกิน 18 ปี ทำได้	กฎหมายห้ามมิให้เด็กอายุ 13 แต่ไม่ เกิน 18 ปีทำงานที่เป็นอันตราย เช่น งานเกี่ยวกับการเป่า หลอม รีดโลหะ งานใช้เลื่อยไฟฟ้า ขับบังคับรถยก งาน เกี่ยวกับความร้อน แสงและเสียงที่มี ระดับผิดปกติ ส่วนสถานที่ที่กฎหมายห้าม มิให้รับเด็กเข้าทำงานได้แก่ โรงฆ่าสัตว์ บ่อนการพนัน สถานอาบอบนวด เป็นต้น
16.	การเตรียมตัว เด็กก่อนออกไป ใช้แรงงาน (3 คาบ)	1. นักเรียนสามารถ บอกเกี่ยวกับการ เตรียมตัวเด็กก่อนที่ จะออกไปใช้แรง งานได้ 2. นักเรียนสามารถ เสนอแนวทางป้อง กันและแก้ไขปัญหา การใช้แรงงานเด็ก ที่ผิดกฎหมายได้	เด็กที่จะออกไปใช้แรงงานอย่างน้อย จะต้องมีอายุ 15 ปี มีบัตรประชาชน จบการศึกษาอย่างน้อยชั้น ป. 6 มีสุขภาพ แข็งแรงเพื่อป้องกันการถูกลอก- ลวงไปใช้แรงงานที่ผิดกฎหมายควรจะ สมัครงานกับสำนักงานจัดหางานของทาง ราชการ และหากพบว่ามีการใช้แรงงาน เด็กที่ไม่ถูกต้อง ควรแจ้งหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการให้ความช่วย เหลือ

แผน ที่	ข้อกำหนด/ เวลา	จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหา
17.	<p>กฎหมายเกี่ยว กับการจราจร ทางบก</p> <p>สาเหตุเหตุของ การเกิดอุบัติเหตุ และการป้องกัน การเกิดอุบัติเหตุ บนท้องถนน</p> <p>(3 คาบ)</p>	<p>1. นักเรียนสามารถ บอกสาเหตุและการ ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ บนท้องถนนได้</p>	<p>อุบัติเหตุที่เกิดบนท้องถนนนั้นสืบเนื่อง มาจากสาเหตุหลายประการ เช่น คนขาด ระเบียบวินัยในการใช้รถใช้ถนน ขาด ความรู้ในเรื่องการใช้รถใช้ถนน ประมาท สาเหตุจากสิ่งแฉดล้อม เช่น ฝนตก ถนน ลื่น สำหรับการป้องกันอุบัติเหตุนั้น การ ปฏิบัติตามกฎจราจรเป็นวิธีการป้องกันที่ ดีวิธีหนึ่ง</p>
18.	<p>เครื่องหมายและ สัญญาณไฟจราจร</p> <p>(3 คาบ)</p>	<p>1. นักเรียนสามารถ บอกเครื่องหมาย และสัญญาณไฟจราจรได้</p>	<p>การมีความรู้เกี่ยวกับเครื่องหมาย และสัญญาณไฟจราจร จะทำให้ขับรถ ได้ถูกต้องตามกฎจราจร เครื่องหมาย จราจรที่ผู้ใช้รถใช้ถนนควรทราบได้แก่ เครื่องหมายบังคับการจราจร เครื่อง หมายจราจรบนทางเท้า เครื่องหมาย เตือนให้ระวังอันตราย</p>

แผน ที่	ข้อกำหนด/ เวลา	จุดประสงค์ การเรียนรู้	เนื้อหา
19.	ระ เียบการขอ รับใบอนุญาตขับ ขี่รถ (3 คาบ)	1. นัก เรียนสามารถ บอก เกี่ยวกับ ระ เียบของกฎ- หมายในการขอรับ ใบอนุญาตขับขี่รถได้	ในการขับขี่รถผู้ขับขี่จะต้องขอรับใบ อนุญาตขับขี่รถก่อน ซึ่งการขอรับใบ อนุญาตขับขี่นั้นจะต้องไปทำที่กรมการชน ส่งทางบก โดยผู้ที่ขอรับใบอนุญาต ขับขี่นั้นจะต้องมีอายุครบ 18 ปี บริบูรณ์ มีร่างกายแข็งแรง มีความรู้ความ สามารถในการขับรถ และรู้กฎจราจร เป็นอย่างดี

ขั้นที่ 2 การสร้างโปรแกรมการเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย

1 สร้างโปรแกรมการเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายโดยคัดแปลงจาก
แนวคิดและแบบจำลองการประเมินโครงการที่ชี้วัดความสำเร็จของจุดหมายเป็น
หลัก (Goal Attainment Model or Objective) ของ Tyler (1930 อ้าง
ถึงใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2535) ดังนี้

2. องค์ประกอบของโปรแกรมการเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย มีรายละเอียดดังนี้

- 1) เป้าหมายของโปรแกรม คือ " เพื่อเสริมความรู้กฎหมายเกี่ยวกับเด็กให้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้ นักเรียน เกิด ความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้"
- 2) ลักษณะของโปรแกรม โดยจัดสอนเสริมเป็นโปรแกรมอิสระ จัดสอนนอกเวลาเรียนปกติ ในช่วงเวลา 15.30-16.30 น. สัปดาห์ละ 2 ครั้ง วันจันทร์ และวันพุธ โดยจัดสอนวันละ 1 แผน
- 3) คัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมโปรแกรม โดยพิจารณา ดังนี้
 - 3.1) เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538
 - 3.2) เป็นนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมด้วยความสมัครใจ โดยการเปิดรับสมัครจนครบจำนวน 30 คน
- 4) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกฎหมายในโปรแกรมมีกรอบแนวคิด ดังนี้
 - 4.1) ศึกษาแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนกฎหมายของพอล เอ พรอยน์, แพทริก เจ พายโทรวิตโต, นอร์แมน กรอสส์, พีโทนี เกรแฮม และพอล ซี ไคลน์ นำแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนกฎหมายของบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าวมาสังเคราะห์เป็นหลักการในการจัดกิจกรรมที่ใช้สอนเนื้อหากฎหมาย ดังนี้ คือ กิจกรรมการวิเคราะห์หาเหตุผลทางจริยธรรม การใช้วิจรรณญาณพิจารณาปัญหาทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ทางกฎหมาย โดยใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ การจำลองเหตุการณ์ การศึกษาจากกรณีตัวอย่าง และการนำข้อมูลจากประสบการณ์ของนักเรียนมาสัมพันธ์กับบทเรียน ทั้งนี้โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาสมรรถภาพทางด้านทักษะ เชาวนปัญญา และข้อเท็จจริง

4.2) ศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของกาเย

4.3) สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำนวน 19 แผน ซึ่งกิจกรรมในแผนประกอบด้วยแนวคิดในการสอนกฎหมายที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นในข้อ 4.1 โดยมุ่งพัฒนาสมรรถภาพทางด้านทักษะ เชาวนปัญญาและข้อเท็จจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับกฎหมาย ที่เรียน ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และรู้จักนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา กิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่สร้างขึ้นนี้ดำเนินไปตามลำดับขั้นของเหตุการณ์การสอน 9 เหตุการณ์ ตามแนวคิดของกาเย ดังนี้

หลักการจัดกิจกรรม	+	การสอนโดยใช้เหตุการณ์	→	สมรรถภาพ
การสอนกฎหมาย		การสอน 9 เหตุการณ์ตามแนวคิดของกาเย		การเรียนรู้ตามแนวคิดของกาเย

<p>-การวิเคราะห์หาเหตุผลทางจริยธรรม</p> <p>-การใช้วิจยารณญาณพิจารณาปัญหาทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย</p> <p>-การจัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ทางกฎหมาย โดยการแสดงบทบาทสมมติ, การจำลองเหตุการณ์, กรณีตัวอย่าง, การนำข้อมูลจากประสบการณ์ของนักเรียนมาสัมพันธ์กับบทเรียน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสร้างความสนใจ 2. การแจ้งจุดประสงค์ของบทเรียน 3. การทบทวนประสบการณ์เดิม 4. การเสนอสิ่งเร้า 5. การให้แนวทางในการเรียนรู้ 6. การก่อให้เกิดพฤติกรรม 7. การให้ข้อมูลป้อนกลับ 8. การประเมินการปฏิบัติ 9. การส่งเสริมความคงทนและ 	<p>-ทักษะเชาวนปัญญา ได้แก่ มโนทัศน์, กฎ และการแก้ปัญหา</p> <p>-ข้อเท็จจริง ได้แก่ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกฎหมาย</p> <p>3 ประเภท</p>
---	---	--

สื่อการเรียนการสอน

4.4) นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไป เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และภาษาที่ใช้ เพื่อนำข้อเสนอ มาปรับปรุงแก้ไข

4.5) นำแผนการสอนไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีใช้ ตัวอย่างประชากรโดยทดลองสอนจำนวน 5 แผน นำข้อบกพร่องที่พบมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้โปรแกรมการเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. ประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากรคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนบ้านบ่อวิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน 61 คน

ตัวอย่างประชากร คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ที่เข้าร่วมโปรแกรมด้วยความสมัครใจ จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชุด ดังนี้

2.1 ชุดที่ 1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนกฎหมายมี รายละเอียด ในการสร้างดังนี้

1) ลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนกฎหมาย เป็นข้อคำถามแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

2) ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบมีรายละเอียด ดังนี้

- 2.1) ศึกษาหลักเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบ เทคนิคการเขียนข้อสอบจากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง
- 2.2) วิเคราะห์เนื้อหา และจุดประสงค์ เพื่อจัดทำตารางแผนผังในการสร้างข้อสอบ (ภาคผนวก ง)
- 2.3) ดำเนินการสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหา และจุดประสงค์ จำนวน 65 ข้อ โดยคัดเลือกให้เหลือเพียง 50 ข้อ
- 2.4) หากคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนกฎหมาย ดังนี้

(1) หากความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

โดยนำแบบทดสอบไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณา แก้ไข จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก ก) ตรวจพิจารณาแก้ไขความตรงเชิงเนื้อหาการใช้ภาษา เพื่อนำข้อเสนอนี้มาปรับปรุงแก้ไข

(2) สร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบ โดยตอบ

ถูกให้ 1 ในกรณีที่ตอบผิด ไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 คำตอบให้ 0 คะแนน

(3) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนกฎหมาย

จำนวน 65 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีใช้ตัวอย่างประชากรโดยแบ่งคะแนนออกเป็นกลุ่มสูงและต่ำ โดยใช้เทคนิค 33 % ในการแบ่ง (ประคอง กรรมสูตร, 2528) คำนวณหาค่าระดับความยาก (P) อำนาจจำแนก (D) เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีระดับความยากตั้งแต่ .20-.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไปไว้ใช้

(4) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน

กฎหมายไปทดสอบหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตร คูเคอร์ ริชาร์ดสัน 20 ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .88

2.2 เครื่องมือชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรม เกี่ยวกับความเหมาะสมของโปรแกรมในด้านต่าง ๆ

1) ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับคือ มาก ปานกลาง น้อย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ

2) หากคุณภาพของแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก ก) ตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และความเหมาะสมของข้อความ เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

3. การทดลองใช้โปรแกรมการเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย

3.1 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม จำนวน 50 ข้อ

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายแก่ตัวอย่างประชากร ตามแผนการสอนที่สร้างขึ้น สัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันจันทร์ และวันพุธ โดยสอนนอกเวลาเรียนปกติ ตั้งแต่เวลา 15.30-16.30 น. วันละ 1 แผน โดยเริ่มดำเนินการทดลองตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน 2538 ถึงวันที่ 24 มกราคม 2539 เวลาที่ใช้ในการทดลองจำนวน 19 ครั้ง การประชุมนิเทศ บัณฑิตนิเทศรวม 2 ครั้ง การประเมินผลก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม รวม 2 ครั้ง รวมระยะเวลาที่ใช้ทั้งหมดประมาณ 12 สัปดาห์

3.3 หลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโปรแกรมแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกฎหมาย ฉบับเดียวกับที่ให้นักเรียนทำก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม และให้นักเรียนทำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโปรแกรมการเสริมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.4 ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม ได้แก่ จำนวนครั้งที่นักเรียนเข้าร่วมโปรแกรม

ขั้นที่ 4 การประเมินผลโปรแกรม

1. ประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมด้วยการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนน จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนกฎหมายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกับ เกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกฎหมายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป ด้วยการทดสอบค่าที่ (t-test)

2. วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ของโปรแกรมที่จัดขึ้นด้วยการหาค่าร้อยละ กำหนดเกณฑ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อโปรแกรมที่จัดขึ้นอยู่ในระดับมากและปานกลาง

ขั้นที่ 5 การปรับปรุงแก้ไขโปรแกรม

ปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมโดยการนำผลที่ได้จากการประเมิน มาพิจารณาว่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนกฎหมายของนักเรียนหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่า เกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ถ้าสูงกว่าก็ยอมรับได้ว่าโปรแกรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ได้ แต่ถ้าต่ำกว่า เกณฑ์ก็พิจารณาว่ามีข้อบกพร่องที่ใด แล้วปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้โดยนำผลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมพิจารณาประกอบด้วยซึ่งจากผลการวิจัยปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ในการเรียนกฎหมายของนักเรียนหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่าสูงกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไป และข้อมูลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ของโปรแกรมที่จัดขึ้นพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากและปานกลาง แสดงว่าโปรแกรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเพียงพอ ดังนั้นจึงคงโปรแกรมที่สร้างขึ้นไว้ตามเดิมโดยไม่มีการปรับปรุงแก้ไข แต่เนื่องจากขณะการนำโปรแกรมไปทดลองใช้

ในช่วงแรก ๆ พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมยังขาดทักษะบางประการที่จำเป็น ได้แก่ การทำงานกลุ่ม การอภิปราย การค้นคว้าด้วยตนเอง การนำเสนอรายงาน ทำให้การสอนดำเนินไปอย่างล่าช้าไม่เป็นไปตามกำหนดเวลาที่วางไว้ ดังนั้นผู้วิจัย จึงเพิ่มเติมแผนการเตรียมความพร้อมเพื่อฝึกทักษะที่จำเป็นให้แก่ นักเรียนก่อนเข้าร่วม โปรแกรม ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนจากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ X = มัชฌิม เลขคณิต

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้ง N จำนวน

N = จำนวนนักเรียนทั้งหมด

(ประกอบ กรรณสูตร, 2528)

2. คำนวณหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร

$$S_x = \sqrt{\frac{\sum x^2}{N} - \left[\frac{\sum x}{N}\right]^2}$$

เมื่อ S_x = ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

X = คะแนนของนักเรียน

$\sum x$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum x^2$ = ผลรวมกำลังสองของคะแนน

N = จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

(ประกอบ กรรณสูตร, 2528)

3. คำนวณหาค่าความแปรปรวน (Variance) โดยใช้สูตร

$$S_x^2 = \frac{\sum x^2}{N} - \left[\frac{\sum x}{N} \right]^2$$

เมื่อ S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนของนักเรียนทั้งหมด

x = คะแนนของนักเรียน

$\sum x$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum x^2$ = ผลรวมกำลังสองของคะแนน

N = จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

(ประกอบ กรรณสูตร, 2528)

4. คำนวณหาค่าอำนาจจำแนก (Power of Discrimination) จากสูตรของ ไฟน์เลย์ (Finley)

$$D = \frac{R_u - R_L}{f}$$

เมื่อ D = ค่าอำนาจจำแนก

R_u = จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงที่ตอบข้อสอบแต่ละข้อถูก

R_L = จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำที่ตอบข้อสอบแต่ละข้อถูก

f = จำนวนนักเรียนในแต่ละกลุ่ม

(ประกอบ กรรณสูตร, 2528)

5. คำนวณหาค่าความยาก (Level of Difficulty) โดยใช้สูตรของจอห์นสัน ดังนี้

$$P = \frac{R_u + R_L}{2f}$$

เมื่อ

P = ระดับความยากง่าย

R_u = จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงที่ตอบข้อสอบแต่ละข้อถูก

R_L = จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำที่ตอบข้อสอบแต่ละข้อถูก

f = จำนวนนักเรียนในแต่ละกลุ่ม

(ประคอง กรรณสูต, 2528)

6. คำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร คูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20

$$K-R_{20} : r_{xx} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ

r_{xx} = สัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยง

n = จำนวนข้อสอบในแบบทดสอบ

p = สัดส่วนของคนที่ตอบข้อสอบได้ถูกต้อง

q = สัดส่วนของคนที่ตอบข้อสอบผิด

pq = ผลคูณของสัดส่วนของผู้ที่ตอบถูกและตอบผิด

$\sum pq$ = ผลบวกของ pq ของทุก ๆ ข้อ

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนของผู้ถูกทดสอบทั้งหมด

(ประคอง กรรณสูต, 2528)

7. การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเกณฑ์การประเมิน

$$\text{สูตร} \quad t = \frac{\bar{X} - a}{s / \sqrt{n}}$$

เมื่อ \bar{X} = คะแนนมัธยิม เลขคณิต

s = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n = จำนวนผู้ทดสอบ

a = คะแนนเกณฑ์

(บุญธรรม กิจปริดาบวิสุทธิ, 2531)